بوتون ئولكه‌لرك پروله‌تارلاری، برلشگز!

عموم گورجستان یڭی تورك الفباسی مرکزی قومیته‌سی

5212
A3784/a

شام چرکس تعلیم و تعاون
جمعیتی طرفندن قبول ایدیله‌جك
الفبا مناسبتیله

تفلیس — ۱۹۲۷

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

بر ایکی سوز.

«یڭی تورك الفبا قومیته‌سی» طرفندن نشر اولونان شو کوچوك رساله قافقاسیا خارجنده یاشایان چرکس قارداشلاریمز ایچون اهمیتله اوقوناجق بر اثرجکدر.

شورالار اتفاقنده یاشایان (تورکلر، مغوللر و فینلر آذربایجان، تورکستان، قازاقستان، قرغیزستان، باشقیردستان، قریم، تاتارستان، داغستان، قارا چای، یاقوتستان، چواشستان و هکذا کبی جمهوریتلرڭ بوتون تورك مغول و فینلری) و بونلارله بیرلیکده: چچن، لەزگی، آچارستان، آبخازیه، قابارتای، ئوسیاتین، ئینغوش، چرکسستان تاچیکستان و هکذا خلقلری عمومی مشترك بر یڭی الفبا قبول ایتمشلردر. شو قادار جمهوریتلرڭ خلقلری مشترك بر فکر اطرافنده توپلانه بیلمشلر و عمومی بر الفبا یاراتمشلر ایکن شام چرکسلرینڭ تعلیم و تعاون جمعیتی طرفندن فرانسزجه‌یی تقلیداً غایت آز اولان مهاجرلر ایچون آیری بر الفبا یاراتماسی نه علمی، نه فنی و نه‌ده‌ملی و اجتماعی نقطه‌لردن موافق دگلدر.

بزجه شامداکی قارداشلاریمز برنچی تورکولوژی قورولتاییڭ و سوڭرادن بو ییل حزیرانده اولوب کچن الفبالاری برله‌شدیرمك قونفرانسی‌نڭ قرارلارینی تدقیق ایدوب، قافقاسیا چرکسلری طرفندنده قبول اولونان لاتین اساسنده یارادیلان مشترك یڭی تورك الفباسنی قبول ایده‌رلرسه هیچ بر شی غائب ایتمش اولمازلاردی. بو تقدیرده اونلار، قافقاسیاده یاشایان چرکس قارداشلاریله برله‌شمش اولماقدان باشقا، اوتوز میلیون تورك (شورالار داخلنده) و بر چوق فین و مغول خلقلریله ده (اویرات، خاقاس، بوریات، چواش یاقوت، قالموق جمهوریتلری‌ده یڭی تورك الفباسنی قبول ایتمشلردر) مشترك الفبا آلده ایتمش اولور

لاردی یقینده، هر اسکیلگی اورتادان قالدیروپ آتان ویکیلگه دوغرو تام عزم و ثبات ایله‌یورویه‌ن حر تورکیا جمهوریتی‌ده بو یگی تورك الفباسنی قبول ایتمکده تردد ایتمیه‌جکدر. بوگا بزامیننز!

شو حالده مهاجرتده بولونان چرکس اقلیتی ایچون باشقا آیری بر الفبا یاراتماقدا بر فائده وارمی؟

هر حالده شام تعلیم و تعاون جمعیتی‌نك رهبرلری و عموم چرکس مهاجر قارداشلاریمز بو اثرجگی اوقویوب خطالارینی تصحیح ایدرلر امید ندەبز و ایتملیدلر،

شورالار اتفاقی. «ش-ا-م-»

تیفلیس. تشرین اول، ۱۹۲۷ سنه.

شام چرکس تعلیم و تعاون جمعیتنك لاتین الفباسی حقنده‌کی مقرراتی حسبیله

۱۷ نیسان ۱۹۲۷ تاریخنده «شامده» انعقاد ایدن (چرکس تعلیم و تعاون جمعیتنك) لاتین الفباسنی قبول ایتمك باره‌سنده‌کی مصیب بر قراریله قارشیلاشدق.

عصر حاضرك ایجابات مدنیه‌سندن اولان بو ضرورتی، سوریه‌ده مقیم چرکس اقلیتنك دوشونمه‌سنی نه قادار بر سرور ایله قارشولادیغمزی تعریف و ایضاح ایتمکدن قلم اظهار عجز ایدر. کوچوك ملتلرك، بویوك ملتلرله برابر، عینی وادیٔ ترقی‌ده یورویه بیلمه‌سی ایچون، فنابر عنعنه نتیجه‌سی قبول ایتدیکلری متردی عاداتك ترکی ایجاب ایتمکده ایدیکه؛ بوده آنجاق عصر حاضر مدنیتیله لایقیله آکلاشا بیله‌جك واسطه‌لری الده ایتمکله ممکن اولا بیله‌جکدی. حالبوکه بو کونکی مدنیتله علاقه سنی قطع ایتمش اسکی حروفاتك، ترقی وتمدن وادیسنده، مدنیت و علم ساحه‌سنده کریده قالمش کوچوك ملتلره بویله بر رهبرلکی یاپماسی ممکن اولامازدی. بونك ایچون بهمه حال بیلکی واسطه‌لریمزی، عموم مدنی دنیانك قبول ایتدیکی آسان و قولای بر شکله دوکمك ایجاب ایدییوردیکه؛ بوده آنجاق لاتین حروفاتنك قبولیله یاپیله بیله‌جکدی.

اشته بو ضرورتی اعتبار نظرینه آلان بز قافقاسیا و دیکر تورك شورا جمهوریتلرینك کوچوك فقط مستقل خلقلری، قطعی بر عزم و قرار ایله کهنه‌لکدن صیریلدق و ترقی وتمدن وادیسنده، بزدن داها مترقی اولان ملتلره برابر یورویه بیلمك ایچون لاتین حروفاتنی رسماً قبول ایده‌رك، بونی ملی بر الفبا شکلنه قلب ایتدك.

عینی آرزونك سوریه‌ده متوطن چرکس اقلیتنده ده مشاهده ایدیلدیکنی کورمکله ممنون و مسروروز.

یالکز بو خصوصده بعضی نقطه‌لرك تنویری ایجاب ایتمکده و بزیم لاتین الفباسنی قبول ایتمکده‌کی مقصدیمزك نه‌دن ایلرویه کلدیکنی، بو دوشونجه‌مزی نه کبی واسطه‌لره مراجعت ایده‌رك تحقق ایتدیردیکمزی آچیق وواضح نقطه‌لرله ایضاح ایله‌مك ضرورتی حاصل اولماقدادر.

بز لاتین الفباسنی قبول ایتمکده‌کی ضرورتی کتله‌نك علمی و اجتما عی حیاتنده کوریلن تردی و تدنینك یوق ایدیله بیلمه‌سی ایچون مراجعت ایدیله‌جك الك ایی بر واسطه اولارق حس ایتدك.

عرب الفباسنك قاریشیق و مشکل اولان تدریسی بر دورلو خلقی اوقور و یازار بر حاله صوقامیور، صوقسه بیله، بونك ایچون چوجغك سنه‌لرجه چالیشماسی و زمان صرف ایتمه‌سی ایجاب ایدییوردی. ثانیاً عرب الفباسنك شرقده و با خصوص قافقاسیاده یاشایان خلقارك لسان و آهنکیله‌ده هیچ بر علاقه وارتباطی اولمادیغی و بو حروفاتك بزیم دیل اورغانلاریمزله مشترکاً یورویه بیلمك قابلیتنی کوستره‌مدیکنی‌ده کور مکده ایدك.

عرب حروفاتك بر دورلو (فونیتیقه) سیستملرینه اویدیریله‌ماسی یوزندن، عینی لسان ایله متکلم اولان عینی ملیتلرك، لسان و لهجه‌لرنده ده‌بارز بر صورتده دکیشکلیکلر حصوله کتیردیکی. حتی بو ده‌گیشك لکلـرك عین ملیت داخلنده باشقا دیللرله متکلم موجودیتلر یاراتدیغی‌ده مشاهده ایدلمکده ایدی.

فقط بز، بر ملتك ترقی و تکاملی ایچون لسان مسئله‌سنك الك مهم بر واسطه اولدیغنی تقدیر ایله، عینی ملیت داخلنده حصوله کلن مختلف لهجه و شیوه‌لری، متحد بر لسان حالنه قویاراق بونی عمومی و تك بر لسان صورتنده یاراتماغی آرزو ایتدك. چونکه بیلیور ایدك که کوچوك ملتلر، متحد و متکامل بر لسـانك صاحبی اولدیقلاری زمان، بویوك ملتلر آراسنده کندی موجودیت و حیاتلارینی ادامه ایده بیلیرلر.

ایشته بوغایه ایله عرب حروفتندن لاتین حروفاتنه کچمك خصو-

صنده کی دوشونجه‌مز تحقق ایتدی. فقط بونڭ تحقق ایتمه‌سی، همان اولدیغی کبی موقع تطبیقه وضع ایدلمسی دیمك دکلدی.

فی‌الحقیقه هر هانکی بر الفبانڭ اوکره‌نیلمه‌سی بسیط و قولای بر ایشدر. فقط عصرلردنبری حکمران اولان لسانلر ایچون یڭی بر الفبا یاراتماق کیفیتی، چوق زور و چتیندر.

بز اولا یاراداجغمز لاتین حروفاتنی، لسانمزه تمامیله تطبیق ایده بیلمك ایچون، او لسانڭ ادبی و خلق دیللری آراسنداکی مناسبتلری و باشقالقلری اینجه‌دن ـ اینجه‌یه تدقیق ایتمك، و بو خصوصده بر چوق مثاللر و جمله‌لر توپلایوب بونلاری آیری ـ آیری و برر ـ برر نظر تدقیقدن کچیرمك مجبوریتی قارشوسنده قالیوردیق. بو خصوص ایچون تشکیل ایدیلن متعدد علمی هیئتلر سنه‌لرجه تدقیقات و تحقیقات ایله مشغول اولماقده ایدیلر. و بونلارڭ تدقیقاتی نتیجه‌سنده المزه ایلك فائده‌لی ثمره‌یی آلمش اولیوردیق.

بوندان سوڭرا لهجه و شیوه‌یه کوره، هر حرفڭ دیل اورغانده کی موقعنی تعیین ایتمك کیفیتی حاصل اولماقده ایدیکه؛ ینه بو خصوصده اوغراشان علمی هیئتلر وجوده کتیریله‌جك اولان الفبایی (فونیتیقا) سیستملرینه تطبیق ایده‌رك، بو الفبانڭ بوتون دنیا ایچون عینی شکلی محافظه ایده بیلمه‌سی اوغورنده، گیجه و گوندوز چالیشماق مجبوریتی قارشوسنده قالیورلار ایدی. علمی هیئتلره اویله بر الفبا یاپمسنی توصیه ایتمش ایدك که؛ بو الفبایی عینی لسان ایله متکلم سیبریانڭ او بر اوجنده یاشایان بر فرد ناصل اوقور ایسه، بو لسانی اوکره‌نمك ایسته‌ین هرهانکی بر فرانسز و آلمانده بو محیطلره کلمك لزومنی حس ایتمه‌دن، بولوندیغی محیط داخلنده عینی سس و عینی صدا ایله اوقویا بیلمك بختیارلغنه نائل اوله بیلسین. بو ایسه الفبانڭ علمی و فنی بر صورتده (فونیتیقه) سیستملرینه اویدیرلماسی صورتیله ممکن اولا بیله‌جکدی.

بو صورتله فنی و علمی بر صورتده وجوده کتیریلن بو الفبا بزیم قارشومزه داها بویوك بر زورلق چیقاریبوردی. اوده قولایلق و آسانلق کیفیتی ایدیکه: بزمده یڭی الفبادن بکله‌دیگمز غایه بوندان

عبارتدی. چونکه او کره‌نیلمه‌سی قولای و بسیط اولان بر الفبایی وجوده کتیره‌مه‌یه‌جك اولدقدن سوکرا، عرب حروفاتنی ترك ایله لاتین حروفاتنی آلماقده هیچ بر معنا یوقدی. بزیم حروفات و الفبا تبدیلندن مقصدیمز، کتله‌یی قولایلقله اوقور و یازار بر حاله سوقا بیلمك، و کوچوك چوجقلریمزڭده انکشاف ایتمکه محتاج اولان دماغلرینی، عرب حروفاتنده بولونان بر چوق شکللردن قورتارمق، و سنه‌لرجه چالیشوبده الده ایده‌مدیکلری عرب الفباسنی، بر قاچ آی ظرفنده لاتین الفباسی ایله الده ایده بیلمك بختیارلغنی ویرمکدی.

فی‌الحقیقه بو گون بو خصوصده‌کی فعالیتمزڭ ثمره‌سنی پك جانلی بر صورتده گورمکده‌یز. وقتیله عرب حروفاتیله بر دورلو اوقویوب یازماق بختیارلغنه نائل اولامایانلرڭ، بوگون یوزده اوتوزینڭلاتین حروفاتیله اوقویوب یازماغه مقتدر اولدیقلارینی مشاهده ایدییورز. بو ایسه دوغریدن ــ دوغری‌یه کرك تورکجه و کرکسه چرکسجه ایچون قبول ایتدیگمز لاتین حروفاتنك هم فنی و هم علمی بر حدود داخلنده بولونماسی، و همده پك قولای اولماسی کیفیتندن ایلرویه کلمکده‌در. اونوتیلمامليدركه قفقاسیانڭ لاتین حروفاتنڭ تطبیقی خصوصنده صرف ایتدیکی غیرت عقللره حیرت ویره‌جك درجه‌ده‌در. کتله‌نڭ امك و زحمتیله الده ایدیلن میلیونلار، ینه بو کتله‌نڭ منفعتی ایچون، علمی و فنی دماغلارڭ اللریله صرف ایدیلمکده و کوچوك برحبه‌سنی‌بیله بوش یره فدا ایتمه‌مکده‌در.

قفقاسیانڭ قاتلاندیغی بو بویوك فداکارلغڭ سببی، یوقاریدا دیدیگمز کبی، عینی ملیت داخلنده بر لسانڭ بر چوق قسملره آییریلماسنه و او ملیت داخلنده باشقا بر خط و باشقا بر لسان ایله متکلم موجودیتلرڭ وجود بولماسنه مساعده ایتمه‌مسندن ایلرو کلمکده‌در. بو ایسه بر ملتڭ وارلغی ایچون دوشونیلمه‌سی‌ایجاب ایدن اڭ بویوك بر دستوردر.

معلومدركه کوچوك ملتلر آراسندا بر لسانڭ تکامل ایده بیلمه‌سی و او لسانده ادبی خارقه‌لرڭ یارادیلا بیلمه‌سی، او دیلده

انتشار ایده‌جك اولان آثاره گوسته‌ریله‌جك رغبت ایله اولا بیله‌جكدر كه؛ بوده آنجاق قارءعددینك چوقلغیله ممكن اولا بیلیر.

حالبوكه بز عینی لسانك حروفاتنی مختلف شكللرده قبول ایدر و بونلاری متحد بر اصول و اداره داخلنده اداره ایده بیلمك قابلیتنی گوستره‌مه‌یه‌جك اولور ایسه‌ك، او لسانی كندی كندیمزه پارچه‌لامش و بو صورتله‌ده یوق ایتمش اولورز. چونكه كوچوك ـ كوچوك اقلیتلرك تشكیل ایده‌جكلری مختلف الفبا قارئلری، مختلف طرزده نشریات ایسته‌یه‌جكلردركه؛ بویله مختلف نشریاتك یاپیلماسی بو گون امكان داخلنده اولسه بیله، یارین عمومی بر افلاسه دوغری‌سوروكله‌نه‌جكنده ذره‌جه شبهه ایدلمه‌ملیدر. و بونی هر عقل سلیم قبول ایتمكده ذره‌جه تردد بیله ایده‌مز.

شام چركس تعلیم و تعاون جمعیتنك وجوده كتیردیكی یكی الفباده، مع‌التأسف یوقاریده سویله‌دیكمز خسرانه معروض قالماق فلاكتنده بولوناجقدر. چونكه بو الفبا دوغریدن ـ دوغری‌یه سوریه چركسلرینی قافقاسیانك اكثریت تشكیل ایدن آنا چركسلریندن آییرماقده، و عینی لسان داخلنده یكی بر لسان یاراتماق غایه‌سنی تعقیب ایتمكده‌در. بو غایه‌نك تحقق ایتدیكنی فرض ایتسه‌ك بیله، عجبا سوریه‌ده یاشایان چركس اقلیتنك بویله بر وارلغی ادامه ایده بیلمك و او كتله‌نك معنوی و روحی غداسی اولان آثاری یتیشدیره بیلمك اقتدارینی كوستروب كوستره‌مه‌یه‌جكی مسئله‌سی حقیقتاً جای سؤالدر. مع‌التأسف بز بونك جوابنی قارا‌ئلق بر یوقلق ایچنده ویرمك مجبوریتنده قالاجغز. چونكه اولا بزیم بو خصوصده ایلك دوشونه‌جكمز نقطه تمامیله مادی اولاجاقدر. چونكه بو اقلیت مادی احتیاجندن كسه‌رك معنوی احتیاجنی تطمینه یارایاجاق اولان بویوك بر ثروتی هر زمان فدا ایده بیلمك قوتنی بر دورلو كوستره‌مه‌یه‌جكدر. حالبوكه بر ملتك انتشار ایده‌جك بر چوق علمی و ادبی آثاره احتیاجی اولدیغی كبی، او اثرلری وجوده كتیره‌جك اولانلری‌ده لایقیله بسله‌مك ضرورتی‌ده واردر. فقط كوچوك بر اقلیت نه بو كبی آثاری وجوده گتیره بیلیر، و نه‌ده او آثارك صاحبلرینی لایقیله دویورا بیلیر.

بو، بوخصوصلڭ اجتماعی اولان نقطه‌سیدر، برده بونڭ حیاتی او-
لان قسمنه کله‌لم.

عجبا شامده وجوده کتیریلن بو الفبا، بزیم بو کونکی مدنی
احتیاجلاریمزی تطمین ایده بیله‌جکمیدر؟ ایشته بر نقطه‌که بو خصوص
اوزرنده اوزون زمان توقف ایتمك مجبوریتنده قالاجغز.

بو الفبا اولا کندیسنه فرانسز الفباسنی بر اساس اولارق قبول
ایتمشدر. یعنی معاون حرفلرڭ معاونتیله تك صدا چیقارماق کیفیتی...

حالبوکه فرانسزلارڭ کندیلری بیله بو کونکی الفبالرینڭ بو کو-
نکی مغلق شکلندن مشتکیدرلر. ch ڭ ش اوقونماسی، ou نڭ او
اوقونماسی، oi نڭ اووا اوقونماسی، dj نڭ ج اوقونماسی، tch ڭ
چ اوقونماسی و الخ کبی... بر چوق فضله‌لقلر، و عینی حرفڭ بر قاچ
سس چیقارماسی مثلا i حرفنڭ هم ئی کبی همده ئه کبی اوقونماسی
و الخ کبی قاریشیقلقلر، فرانسزالفباسنی حقیقتاً مغلق و مشکل بر شکله
سوقمقادادر. بو زورلق فرانسز الفباسنی اوکره‌نمك ایسته‌ینلرڭ ئوزرنده،
سریع بر صورتده موجودیتنی کوسترمکده‌در.

بوتون دنیاجه شو قناعت حصوله کلمشدرکه؛ هر هانکی بر
الفباده معاون حرفلرڭ یاردیمیله حصوله کتریلن تك صدالر، او لسانڭ
باشقا ـ باشقا شیوه و لهجه‌لره آیریلمسنه، حتی کلمه‌لرڭ بر برلرندن
پك فرقلی بر صورتده شکللر کوسترمسنه سببیت ویرمکده‌در. نته‌کیم
فرانسز لسانده‌ده بو باشقالقلر یوز ویرمش‌در. مثلا (پاتووالرڭ) کو-
روشدیکی بر فرانسزجه ایله بر شماللینڭ کوروشدیکی فرانسزجه آرا-
سنداکی فرق طاغلر قادار بویوك و کنیشدر. بو خصوصده عددلری
بیکلرجه‌یه واراجاق بر چوق مثاللرڭ یگانه سببی معاون حرفلرله بر
صدا چیقارمق ایسته‌نیلمه‌سندن نشئت ایتمکده‌در.

حال بویله ایکن ابداع و اختراع حسندن آیریله‌رق، چرکسجه‌یه
بوسبتون یابانجی اولان فرانسز الفباسنی اساس کوتورمك ناصل تجویز
ایدیله بیلیر؟ بر دفعه چرکسجه ایله فرانسزجه‌نڭ آراسنداکی سس و
صدا فرقلری کونش قادار پارلاق بر حقیقت نشر ایدر. دیشلر آرا-

سندان تلفظ ایدیلن فرانسز حرفلرینی، خنچره‌دن تلفظ ایدیلمك مجبوریتنده اولان چرکس حرفلری میانه سوقماق هیچ بر زماندا ممکن اوله‌ماز. یوقاریده‌ده دیدیکمز کبی بر لسانك شیوه و لهجه‌سی، او لسانك هر حرفنه دیل اورغاننده ئوزینه مخصوص بر یر آییرمشدر. ایشته بو دیل اورغاننده هر صدا ایچون آیریلان یره موافق بر حرف بولوب کتیرمك الفبا علمی ایله اوغراشان متخصصلر ایچون فنی بر فعالیتدر.

دیمك اولیور که جف‌القلم هر هانکی بر لسانك الفباسنی آلوب، او الفبایی باشقا بر لسانه تطبیق ایتمك ممکن اولامیور.

فقط مترقی لسانلرك حروفاتنی آله‌رق او حروفاتی، باشقا بر لسانك شیوه و لهجه‌سـنه اویدیرماق ایچون علمی تعدیلاتده بولونماق، و حتی اوڭا بعضی یڭی باشقا حرفلر علاوه ایتمك ممکندر. و بزیم ده بوراده تطبیق ایتدیکمز اصول بودر. یعنی تقلیددن زیاده لسانك محتاج اولدیغی اختراعاتده بولونماق و الفبا ایچون لسان دگل، وار اولان لسان ایچون بر الفبا یاراتمافدر.

فرانسز الفباسنك، فرض محال اولاراق عیناً چرکسجه‌یه تطبیقنی ممکن بیله کورسه‌ك، ینه شام تعلیم و تعاون جمعیتنك وجوده کتیردیکی بو الفبانك، کتله ئوزرنده، آرزو ایدیلن فائده‌یی بر دورلو تأمین ایده‌مه‌یه‌جکنی آڭلارز.

اساس حروفدن باشقا، عددلری سایلمایاجاق قادار چوق اولان بر چوق معاون حرفلرله وجوده کتیریلمش تلك حرفلرله‌ده قارشولاشماقده‌یز. بلاتردد دییه بیله‌رز که؛ بو الفباده هر کلمه ایچون بر حرف ایجاد ایدیلمك ایسته‌نمشدر. نته‌کیم کوزیمزك اوڭنه قونان بر چوق مثاللر، بونك اڭ باهرواڭ آچیق بر مثالیدر.

مثلا: zh حرفی (ظ) صداسنی چیقاریور. فقط بو صدا (اسکی) معناسنه اولان (zhi) کلمه‌سـنده اولدیغی کبی اولاجاقدر. کذالك (qh)، (ك) - (gh)، (غ) - (ss) (ص) (ll)، (ل) - (jd)، (ج) - (tc) (چ) والخ... کبی هر کلمه‌یه کوره وجوده کتیریلمش سسلر واردر

که: بونلارڭ عددی آشاغی یوقاری (١٤٠)ه بالغ اولماقدادر. احتمال بونلارڭ آراسندا بر اوقدرده اونوتیلمش فقط سوگرادن علاوه ایدیله‌جك کلمه‌لر واردر.

بو شکل بزیم اوگمزه آچیق بر صورتده، الفبایی آسان شکلدن چیقارتاراق، اونی اوکره‌نمه‌سی و ازبرله‌نمسی کوج بر شکله سوقماقده اولدیغنی قویماقدادر.

بو صورتله وجوده کتیریلن بر الفبا آراسنده (املا) مسئله‌سی نه اوله‌جقدر؟

هیچ شبهه‌سز که، بو شرائط داخلنده هیچ بر قواعده تابع اوله‌مایاجاق اولان املا کیفه کوره یازیلاجاق و بر فردڭ یازمش اولدیغی هر هانکی بر کلمه‌یی، دیکر بر فرد اوخویا بیلمك بختیارلغنه نائل اوله بیلمه‌یه‌جکدر.

حیاتده هیچ بر لسانده بو قادار فضله سسلرلە وجوده کتیریلمش حروفات یوقدر و اوله‌ماز. بو اولسه اولسه آنجاق چینجه‌ده موجوددر که؛ اوراده‌ده ساده الفبایی تحصیل ایتمك بر هنر و بر علم کبی قبول ایدلمشدر.

حالبوکه بز الفبا تحصیلنی بر علم اولاراق قبول ایتمك ایسته‌مه‌یورز. بالعکس الفبایی، بزی اڭ قیصه یوللرله علمه کوتوره‌جك بر واسطه اولاراق کورمك ایسته‌یورز. و بوتون غایه‌مزده الفبایی قولای اوکره‌نیله بیله‌جك بسیط بر شکله سوقماقدر. فقط بو حالده بعضاً اسکیدنبرو تعامل اولاراق قوللانیلان سسلر بر ضرره اوغرایاجاق اولور ایسه، بز بونی الفبانڭ آسانلغی ایچون قبول ایتمك مجبوریتنده قالیورز. و دییورز که؛ علمی بر شکلده وجوده کتیریلن بر الفبانڭ بعضی کلمه‌لرڭ تلفظنده وجوده کتیردیکی باشقالق، او لسان ایچون مضرت یرینه بالعکس فائده تأمین ایده‌جکدر. ثانیاً بو دکشمه کیفیتی عمومی اولاجاق و لسان بو تبدلی حس ایتمه‌دن بنمسه‌یه‌جکدر. یترکه الفبا، علمی بر شکلده وجوده کتیریلسین، و حسی دوشونجه‌لردن زیاده فنڭ اساساتنه اتکا ایتسون.

شام چرکس تعلیم و تعاون جمعیتی، ۱۸ نیسان ۱۹۲۵ تاریخنده نشر ایتدیکی بر بروشورنده «قفقاسیاده وضع ایدیلن چرکس الفباسنك چرکس لسانیله موافق اولمادیغنی، و بو الفبانك چرکس لسانثی طباعت عالمندن اوزاقلاشدیره‌جغنی اعتبار نظرینه آلاراق اشکال اعتباریله بوتون دنیانك قبول ایتدیکی معروف شکللرله یکی بر الفبا وجوده کتیرمك مجبوریتنده قالدیغنی» سویله‌مکده‌در.

کوکل آرزو ایدردیکه قفقاسیاده وجوده کتیریلن الفبانك، چرکس لسانثی نه صورتله طباعت عالمندن اوزاقلاشدیره‌جغی علمی اساسلره استناداً ذکر ایدیلملی ایدی.

ولوکه بزیم وجوده کتیردیکمز الفباده بر نقصانلق بیله موجود اولسه یدی، بونی یکی بر الفبا وجوده کتیرمك صورتیله تصحیحه قالقماقدن زیاده، بو خصوصی علمی تنقیدلرله بزه بیلدیرمه‌لری ایجاب ایدردی. اونوتماملیدرکه؛ قافقاسیا بوتون بر ملتك حیاتنه تعلق ایدن بویله حیاتی بر مسئله‌ده یاپیلاجاق هر دورلو علمی اعتراضاتی حسن و صورتله قبوله و بونك ایچون‌ده آکلاشماغه هر زمان آماده ایدی. حتی بو آکلاشما کیفیتنی بزلر کندیمز ایچون پك بویوك بر شرف تلقی ایدرز (اورتا آسیا، سیبیریا، اورال و ایدیل تورکلری هکذا).

فقط بو، مع‌التأسف بویله یاپیلمیور. بالعکس کوچوك بر چرکس اقلیتی، یارادیلماق ایسته‌نیلن یکی بر لسانك پیشنده کیتمکه و کوك ایله کووده‌دن آیریلاراق قیریق بر دال کبی صالللانماغه مجبور قیلنمق ایسته‌نیور. بو ایسه کوچوك براقلیت ایچون، واو اقلیتك ملیت و لسانی ایچون نه قادار بویوك بر تهلکه تشکیل ایدر!

هر حالده بونی، بو خصوص ایله اوغراشانلارك اعتبار نظرینه آلما لاری ایجاب ایدردی.

بزیم وجوده کتیردیکمز چرکس الفباسنك، شکل اعتباریله بوتون دنیاجه معروف اولان شکللردن آیری اولدیغنی ادعا ایتمك‌ده بر حقسیزلقدر. بز اساس اعتباریله لاتینجه حروفاتنی قبول ایتمکله برابر، لاتینجه حرفلر میاننده بزیم سسمزی تلفظه مساعد اولمیان حرفلری‌ده اختراع ایتمك مجبوریتنده

قالدق و بو اختراع کیفیتی‌ده اولدیغی کبی جف القلم یاپیلمادی. بالعکس فنی اصول و مه‌تودلر دائره‌سنده وجوده کلدی؛ بو خصوصده کی غایه مزی‌ده شو صورتله ایضاح ایتمکی مناسب بولیورز. بز معاون حرفله وجوده کتیریله جك سسلرك بر الفبا ایچون تهلکه‌لی و مضر اولدیغنه تماميله قانغز. چونکه بو شکل داخنده املاء، قرائت و قواعد سیستملری تماميله آلت اوست ایدیلدیکی کبی، چوجقلر ایچون‌ده بونی اوکرنمك بویوك بر زورلق یاراداجاقدز. بو سببدن هر سس ایچون‌تك حرفلرك استعمالی، بزیم الفبا سیستمزده اساسلی بر غایه اولاراق قبول ایدیلمشدر. اکر بویله بر حرفی، قبول ایتدیکمز لاتینجه میاننده بوله‌ماز ایسه‌ك، طبیعتیله بونی یکیدن وجوده کتیرمك قوت و قدرتنی کندیمزده حس ایتمکده‌ییز. تته کیم‌ده بو صورتله حرکت ایتدك.

مع‌هذابز، سوریه‌ده کی چرکس اقلیتی ایله الفبا خصوصنده هر زمان آکلاشماغه حاضر اولدیغمزی، و اونلار طرفندن صوریلاجاق هر هانکی برسؤالی ممنونیت و محبت ایله قارشولایاجغمزی‌ده بیلدیرمکی کندیمز ایچون بر وظیفه بیلیرز. و دیرزکه: چرکس لسانی خصوصنده عینی ملیتدن اولان بو اقلیتك‌ده بر حق اعتراضی واردر. بونی دیکله‌مك، و بونلارده کوریله‌جك معقول نظریه‌لری قبول ایتمك بزیم ایچون بر بورجدر.

فقط عینی لسان و عینی ملیت داخلنده، یکی بر لسان و بو صورتله ده یکی ملیت یاراتماغه قالقیشماق.... بیلمم که بونی ناصل تفسیر ایده‌بیلیرز.؟

بو قافقاسیاده یاشایان چرکس اکثریتی ایله سوریه‌ده یاشایان چرکس اقلیتنی تماميله بر برندن آییراجقدر.

تفلیس: روستاوه‌للی نومرو ۸ «یکی تورك الفبا قومیته‌سی»

Tiflis. Rue Rustaveli, №8

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

3-я тип. Полиграфтреста В. С. Н. Х. Грузии

Зак. № 355 Главлит № 1982 Тираж 1500